

24 JULI 2019

FORUM VOOR DEMOCRATIE

Intern onderzoeksrapport naar het handelen van voormalig
bestuurslid Otten

HERENGRACHT 74

1015 BR AMSTERDAM

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
1.1	<i>Doelstelling</i>	2
2	Bevindingen en subconclusies	3
2.1	<i>Hoofdconclusie</i>	3
2.2	<i>Bevindingen</i>	3
2.2.1	Verdwenen contant geld	3
2.2.2	Betaling aan minnares.....	4
2.2.3	Achterhouden accountantsrapporten.....	4
2.2.4	Aangaan overeenkomst met goede bekende zonder overleg met medebestuurders.....	5
2.2.5	Voeren ondeugdelijke administratie.....	5
2.2.6	Poging tot fraude	6
3	Samenvatting	8

1 Inleiding

In de periode maart-april 2019 verloor voormalig bestuurslid Henk Otten het vertrouwen van zijn twee medebestuurders van vereniging Forum voor Democratie.

De belangrijkste redenen voor het verlies van vertrouwen in Otten waren:

1. Het tegenwerken van de uitbouw en professionalisering van de partij;
2. Zijn gedrag; de sfeer die hij met zich meebracht, het onderling wantrouwen;
3. Het zonder overleg opzetten van een aan de partij gelieerde rechtspersoon en zichzelf daarvan als bestuurder inschrijven bij de KvK;
4. Het doen van onaanvaardbare betalingen vanuit de vereniging, waaronder € 30.250 aan zichzelf;
5. Het dwingen van website-bouwers om - achter de rug van zijn medebestuurders om - de partijsecretaris toegang tot de ledenadministratie te ontnemen door een 'fout' in de software te schrijven.

Na een periode van verhitte interne discussie over deze zaken en mislukte pogingen om deze kwestie in het belang van de partij te beslechten, escaleerde de kwestie op 20 april extern. Henk Otten verraste iedereen met een paginagroot interview in NRC Handelsblad. Daarin werd met geen woord gerept over bovenstaande punten, die hadden geleid tot een vertrouwensbreuk. In het interview is er door Otten voor gekozen om het beeld neer te zetten van een politiek conflict. Een 'richtingstrijd' over de politieke koers van FVD.

Niet lang daarna, op donderdag 25 april 2019, verschijnt in de middag een artikel op de website van NRC Handelsblad, waarin melding gemaakt wordt van de greep in de kas van € 30.250 door Otten. Die avond treedt Otten af als bestuurslid van de vereniging Forum voor Democratie.

Op 28 april komen de overige kandidaten op de lijst voor de Eerste Kamer bijeen. Zij komen tot de conclusie dat Otten gezien de recente gebeurtenissen niet langer woordvoerder kan zijn van de beoogde Eerste Kamerfractie. Omdat Otten intern verontschuldiging heeft aangeboden voor zijn gemaakte fouten, geeft Forum voor Democratie hem echter wel een tweede kans. Een kans om in de Eerste Kamer te werken aan een aantal inhoudelijk dossiers en aan het algemeen herstel van vertrouwen in zijn persoon.

Het partijbestuur heeft naar aanleiding van de onaanvaardbare betaling van Otten aan zichzelf, onderzoek verricht. Dit onderzoek heeft plaatsgevonden in de periode april tot en met 30 juni 2019: de uiterste datum waarop politieke partijen en daaraan gelieerde ondernemingen hun gecontroleerde jaarcijfers en overige bescheiden formeel moeten inleveren bij het ministerie van

Binnenlandse Zaken ter verantwoording van subsidiegelden in het kader van de WFPP. In juli is de laatste hand gelegd aan deze rapportage.

1.1 Doelstelling

Met dit onderzoek beoogt Forum voor Democratie:

- Het in kaart brengen van andere ongebruikelijke administratieve / financiële transacties en/of handelingen die hebben plaatsgevonden in de periode 2018 tot en met heden;
- Deze eventuele ongebruikelijke transacties te beoordelen en daar conclusies aan te verbinden;

Voor dit onderzoek staat de volgende onderzoeksvraag centraal:

Hebben er in de periode 2018 tot en met heden naast de door voormalig penningmeester Henk Otten aan zichzelf namens Forum voor Democratie verrichte betaling van € 30.250 nog andere ongebruikelijke administratieve / financiële transacties en/of handelingen plaatsgevonden en zo ja, welke conclusies verbindt het partijbestuur daaraan?

De belangrijkste bevindingen en conclusies staan in het volgende hoofdstuk.

2 Bevindingen en subconclusies

2.1 Hoofdconclusie

De hoofdconclusie van dit rapport luidt als volgt:

Er hebben zich in de periode 2018 tot en met heden onder de directe verantwoording van voormalig penningmeester en bestuurslid Otten een aantal ongebruikelijke administratieve / financiële transacties voorgedaan. Bovendien is er door de heer Otten in samenspanning met een voormalig leverancier van Forum voor Democratie vermoedelijk een poging gedaan tot fraude. Er is een valse factuur ingediend en uitbetaald met als doel het onder valse voorwendselen aanspraak maken op subsidiegelden van de rijksoverheid.

Het bestuur concludeert naar aanleiding hiervan dat:

1. De bevindingen en handelingen van de heer Otten zijn positie als actief volksvertegenwoordiger namens Forum voor Democratie ongeloofwaardig en daarmee onhoudbaar maken. Het bestuur verzoekt de heer Otten dan ook om zich terug te trekken als:
  - a. Volksvertegenwoordiger namens Forum voor Democratie in de Eerste Kamer;
  - b. Bestuurder van stichting Forum for Democracy International. Het bestuur heeft de heer Otten al eerder gevraagd zich terug te trekken als bestuurder van FVD International, een verzoek waar de heer Otten - onder voorwaarden - aan wenst te voldoen;
2. De heer Otten door zijn handelen de vereniging Forum voor Democratie op een zodanig onredelijke wijze heeft benadeeld, dat van de partij redelijkerwijs niet gevergd kan worden het lidmaatschap te laten voortduren. Conform artikel 14 van de Statuten zet het bestuur dan ook de procedure in gang om zijn partijlidmaatschap op te zeggen.

2.2 Bevindingen

De belangrijkste bevindingen die hebben geleid tot de hoofdconclusie, zijn als volgt. Eerst benoemen steeds de bevindingen. Daarna in *cursief* de conclusie(s) die het bestuur daaraan verbindt.

2.2.1 Verdwenen contant geld

In 2018 heeft FVD voor duizenden euro's aan boeken en merchandise verkocht op evenementen in heel het land. Een aanzienlijk deel daarvan werd in contanten betaald. Dat geld is niet terug te vinden in de administratie. Diverse malen navraag bij dhr. Otten heeft niet geleid tot een

kasadministratie. Die ontbreekt volledig voor de onderhavige periode. Deze bevinding heeft er mede toe geleid dat bij de jaarrekening van Forum voor Democratie over 2018, geen goedkeurende accountantsverklaring is afgegeven door de externe accountant.

Het bestuur rekent deze gang van zaken de heer Otten ernstig aan; enerzijds dat een deugdelijke administratie ontbreekt, wat heeft geleid tot een niet goedkeurende accountantsverklaring; anderzijds en erger: dat contant geld, opgebracht door onze leden die op events onze sjaals, petjes, boeken van Baudet, Hiddema etc. hebben gekocht om de partij te steunen, spoorloos is verdwenen.

2.2.2 Betaling aan minnares

Op 15 januari 2019 heeft een betaling plaatsgevonden aan een besloten vennootschap, waarvan een minnares van dhr. Otten de directeur/eigenaar en enige werknemer is. Onderbouwing van deze betaling ontbreekt.

Deze betaling heeft plaatsgevonden in een periode waarin ook andere ‘bonusbetalingen’ door dhr. Otten werden verricht - zonder medeweten van zijn medebestuurders. Het betaalde bedrag is exact gelijk aan een vijf dagen later betaalde “bonus” aan een ander aan FVD-gelieerd persoon, die dat bedrag, blijkbaar in overleg met Otten, eveneens via een persoonlijke B.V. in rekening had gebracht.

De transactie met de minnares is op 13 mei 2019 ontdekt, en op 14 mei per mail en whatsapp bij de dame in kwestie geadresseerd. Op 16 mei 2019 is er via whatsapp een eenmalige reactie gekomen van zowel de dame als de heer Otten. Ze had haar bankafschriften gecheckt en inderdaad: er was sprake van een “misdirected payment” vanaf een (FVD) bankrekening die ze niet herkende. Het geld is daarop teruggestort. Otten zelf verklaarde via whatsapp dat het hier een factuur gericht aan zijn eigen BV betrof, die abusievelijk door hem ten laste van FVD is betaald. De factuur (die ontbreekt in de administratie en desgevraagd niet is geleverd) was volgens Otten “waarschijnlijk op de verkeerde stapel beland”.

Het bestuur acht een ‘administratieve fout’ als verklaring ongeloofwaardig.

2.2.3 Achterhouden accountantsrapporten

Jaarlijks na afloop van de accountantscontrole, verstrekt de externe accountant een rapport met opmerkingen en aanbevelingen, ter verbetering van de administratieve organisatie en interne controle (AO/IC). Zo ook op 13 juli 2018. Deze ‘managementletter’, met daarin belangrijke bevindingen om de AO/IC van Forum voor Democratie te verbeteren, heeft de heer Otten niet gedeeld met de rest van het partijbestuur. De andere bestuursleden waren daardoor niet op de hoogte van kritische opmerkingen van de accountant. De aanbevelingen, die strekten tot professionalisering van de AO/IC van Forum voor Democratie, zijn bovendien niet geïmplementeerd. Tijdens een gesprek met de externe accountant door de overige bestuursleden op 23 april 2019,

namen zij voor het eerst kennis van (het bestaan van) deze managementletter. In de nasleep hiervan bleek ook een andere belangrijke accountantsrapportage, namelijk die van de rijks audit dienst, evenmin door de heer Otten te zijn gedeeld met zijn medebestuurders.

Het bestuur rekent het de heer Otten aan dat hij dergelijke belangrijke informatie heeft achtergehouden. Bovendien is geen enkele van de aanbevelingen serieus opgevolgd. Het bestuur ziet hierin een actief tegenhouden van de professionalisering van Forum voor Democratie door de heer Otten. Het achterhouden van dergelijke informatie is misleiding van het bestuur en schadelijk voor de partij.

2.2.4 Aangaan overeenkomst met goede bekende zonder overleg met medebestuurders.

Volgens de statuten van FVD kan de vereniging alleen overeenkomsten met derden sluit indien deze zijn getekend door ten minste twee bestuurders. Uit nader onderzoek is gebleken dat één toeleverancier, Turning Point BV, zich beroept op een alleen door de heer Otten getekende offerte. FVD bestrijdt de geldigheid van deze overeenkomst; niettemin zijn er door de heer Otten vele betalingen gedaan aan Turning Point BV. Volgens de door Otten getekende offerte zou Turning Point BV ook in 2019 diensten voor FVD verrichten, en zou deze BV zelfs betaald moeten worden indien deze diensten niet zouden worden geleverd. Deze BV treedt op voor de heer Baljeu, een goede bekende van de heer Otten.

Het bestuur concludeert dat de heer Otten ten onrechte een (beweerlijke) overeenkomst heeft getekend die niet in het belang van FVD is en ten onrechte betalingen heeft goedgekeurd en verricht. Daarmee heeft de heer Otten de schijn van belangenverstrengeling gewekt en het vertrouwen van zijn medebestuurders ernstig beschaamd en FVD financiële schade toegebracht.

2.2.5 Voeren ondeugdelijke administratie

Een belangrijk onderdeel van de jaarlijkse accountantscontrole van Forum voor Democratie is een controle op de kosten. De accountant neemt een steekproef op de totale verantwoorde kosten en doet deelwaarnemingen, om deze kosten te controleren aan de hand van bronbescheiden (facturen, bonnen, overeenkomsten, etc.).

Al vroeg in het jaarrekeningproces 2018, namelijk op 15 april 2019, is de heer Otten door de accountant verzocht om aan de hand van een lijst met kosten, nadere onderbouwing te verstrekken van een 75-tal betalingen. Daarop heeft de heer Otten nooit geantwoord. Op 3 mei is de heer Otten hieraan herinnerd. Wederom is daarop niet geantwoord.

In uiterste poging om tenminste de belangrijkste bedragen in de deelwaarneming van de accountant te onderbouwen, is op 26 juni nogmaals aan de heer Otten gevraagd om een aantal posten in de periode januari tot en met juni 2018 te onderbouwen met brondocumenten. Dat is niet gebeurd. Het gevolg is dat de externe accountant mede hierin aanleiding zag om geen goedkeurende verklaring af te geven.

Het partijbestuur concludeert gedurende de periode mei-juni een gebrek aan medewerking van de zijde van de heer Otten om tot een deugdelijke administratieve afwikkeling te komen van boekjaar 2018. Ondanks dat aan hem meerdere malen gedurende een langere periode is gevraagd om informatie te verstrekken over transacties in 2018 (de periode waarin hij als verantwoordelijk penningmeester acteerde). Daarmee heeft dhr. Otten aanleiding gegeven tot een niet goedkeurende controleverklaring van de externe accountant bij de jaarrekening van Forum voor Democratie. Ook dat is schadelijk voor de partij.

2.2.6 Poging tot fraude

Forum voor Democratie kent naast de vereniging zelf, een aantal juridische entiteiten die aan de partij zijn gelieerd en waarvoor binnen de mogelijkheden van de WFPP, de Wet Financiering Politieke Partijen, jaarlijks subsidie wordt aangevraagd. Het betreft de volgende juridische entiteiten:

1. Vereniging Forum voor Democratie (de politieke partij);
2. Stichting Renaissance Instituut (wetenschappelijk bureau);
3. Stichting Forum for Democracy International (buitenlandse activiteiten);
4. Vereniging JFVD (de jongerenvereniging).

Deze entiteiten dienen jaarlijks een jaarrekening en diverse verantwoordingsstukken, voorzien van accountantscontrole, te overleggen bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Dit in het kader van de verantwoording van eerder aangevraagd subsidiegelden. De subsidieregels zijn kortweg als volgt: je vraagt ze aan in jaar T-1. Je ontvang in jaar T 80% van de subsidie. In jaar T+1 leg je verantwoording af en volgt de resterende 20% subsidie en een eventuele verrekening van niet aangewende subsidiegelden over jaar T.

Eind april constateerde het bestuur van FVD dat er in januari 2019 (in de periode waarin door Otten diverse "bonussen" werden uitbetaald) een omvangrijke betaling heeft plaatsgevonden aan Turning Point B.V. Aan deze betaling door FVD ligt een factuur gedateerd 28 december 2018 ten grondslag ter hoogte van € 29.040, gefactureerd aan FVD International. De omschrijving is: "Werzaamheden 2018 Forum for Democracy International 12 maanden x euro 2.000 overeenkomstig specificatie, zie bijlage". Als bijlage is een opsomming van 32 activiteiten meegestuurd.

Het bestuur heeft op 25 april 2019 het contract met deze onderneming opgezegd en heeft sindsdien een zakelijk geschil met deze onderneming. Dat geschil loopt nog steeds. Naast een zakelijke dimensie, heeft dit ook een politieke dimensie gekregen. Directeur-eigenaar Baljeu is gekozen tot

statenlid in de provincie Noord-Holland. Nadat hij het vertrouwen van zijn fractie had verloren, besloot hij zich af te splitsen met behoud van zijn zetel. Op 16 mei verscheen vervolgens een interview met hem in de Volkskrant. Daarin gaf hij, net als Otten eerder deed in NRC Handelsblad, zijn zakelijke conflict met FVD een schijnbaar politieke achtergrond. Net als Otten wijst Baljeu op een zogenaamde “richtingenstrijd”. Op 21 mei werd hij geroyeerd.

Na juridisch advies te hebben ingewonnen, heeft het bestuur van FVD de factuur van € 29.040 als vals bestempeld. De werkzaamheden hebben nooit plaatsgevonden. Turning Point B.V. is verzocht om terugbetaling. Die heeft tot op heden niet plaatsgevonden. Dit geschil gaf aanleiding tot discussie tussen de bestuurders van Forum for Democracy International. Otten was van mening dat de factuur van Turning Point B.V. verwerkt diende te worden in de administratie en in de jaarcijfers 2018 van Forum for Democracy International. Baudet vond van niet.

Op maandag 18 juni om 12:00 uur heeft aan de Herengracht 74 een bespreking plaatsgevonden tussen de bestuurders van FVD en de bestuurders van FVD International, in het bijzijn van een adviseur. Inzet: afwikkeling van beide jaarrekeningen. In deze bespreking is de factuur van Turning Point B.V. aan de orde gesteld. Otten verklaarde dat het hier werkzaamheden betrof van Robert Baljeu, die volgens Otten konden worden doorbelast aan FVD International, zodat een groot deel van de subsidieaanspraak van FVD International daarmee zou zijn onderbouwd. Otten erkende daarbij dat de door Turning Point B.V. gestuurde facturen onjuist waren en dat ook de specificaties die als bijlage waren meegestuurd vals zijn. Maar, zo verklaarde Otten, subsidie die niet aangewend wordt, moet worden terugbetaald aan het ministerie. Daarom zou door Otten met Baljeu zijn afgesproken dat Turning Point deze valse factuur zou sturen. De bestuurders van FVD gaven daarop direct aan het met deze transactie en verwerkingswijze niet eens te zijn. Ze noemden het fraude en wensten hieraan niet mee te werken.

Op donderdag 27 juni vond ten kantore van de externe accountant de eindbespreking plaats van de jaarrekening van Forum voor Democratie en FVD International. Het verschil van mening dat op 18 juni was besproken, betreffende de factuur van Turning Point B.V., werd door Baudet ter tafel gebracht. De conclusie was dat deze factuur niet thuis hoorde bij FVD International. De externe accountant was het daarmee eens en zou dit dezelfde dag met Otten bespreken om de jaarrekening van FVD International te kunnen afwickelen. De keuze is als volgt: wel verwerken van deze valse factuur (voorstel Otten), leidt tot een afkeurende controleverklaring. Niet verwerken van deze valse factuur (voorstel Baudet) leidt tot een goedkeurende controleverklaring. Otten gaat uiteindelijk akkoord met het niet verwerken van deze factuur in de administratie en jaarrekening van FVD International.

Dezelfde middag, op 27 juni 2019, ontvangt Forum voor Democratie per email twee facturen van Turning Point. Één creditnota ad € 29.040 aan FVD International. En een nieuwe factuur ter hoogte van hetzelfde bedrag, € 29.040, gericht aan vereniging FVD, met als omschrijving “voorschot werkzaamheden 2019”. Het bestuur van FVD besluit in haar eerstvolgende vergadering dat het de creditnota accepteert, maar de debetnota (voorschot) niet. En verzoekt Turning Point B.V. tot retournering van het geld. Dat is tot op heden uitgebleven.

De jaarrekening van FVD International is voorzien van een goedkeurende verklaring. De jaarrekening is ondertekend door bestuurslid Baudet en opgestuurd aan het ministerie van BZK. Bestuurslid Otten weigerde te tekenen zolang hem geen décharge zou worden verleend.

Op 17 juli heeft FVD een melding bij het ministerie van BZK gedaan van het ernstige vermoeden van een poging tot fraude. Deze poging is voorkomen, maar vormt mogelijk wel de reden dat er vooralsnog geen door beide bestuurders getekende jaarrekening kon worden ingediend. (FVD is gehouden een dergelijk vermoeden te melden).

Het bestuur oordeelt ten aanzien van het handelen van Otten in deze kwestie als volgt:

- 1. De heren Otten en Baljeu hebben moedwillig samengespannen om onrechtmatig aanspraak te maken op subsidiegelden van de rijksoverheid door FVD International;*
- 2. Deze poging tot fraude is door de heer Otten op 18 juni 2019 toegelicht c.q. bevestigd als een bewuste keuze;*
- 3. Zelfs nadat de bestuurders van FVD Otten erop gewezen hebben dat dit fraude is (en dus onacceptabel), houdt Otten tot aan 27 juni 2019 vol dat verwerking op de door hem voorgestelde wijze plaats dient te vinden. Pas nadat de externe accountant hem mededeelt dat dit zal leiden tot een afkeurende verklaring, gaat Otten overstag. Direct daarop informeert hij, naar wij mogen aannemen, Baljeu, die nog dezelfde dag probeert zijn sporen te wissen en alsnog het geld te krijgen.*

Het bestuur ziet in de gehele handelswijze van Otten in deze zaak een totaal gebrek aan integriteit. Zij vormt grond tot een ernstig vermoeden van fraude. Zulks is onacceptabel.

3 Samenvatting

Het bestuur concludeert dat de algehele gang van zaken - zowel van vóór als van ná 1 april 2019 - volstrekt onacceptabel is. De heer Otten heeft ten tijde van zijn bestuurslidmaatschap, en ook daarna, zijn medebestuurders belangrijke informatie onthouden. Hij heeft in de periode tussen 1 april 2019 en 25 april 2019 geen openheid van zaken gegeven. Ook daarna heeft hij niet blijk gegeven serieus bezig te zijn om in het belang van Forum voor Democratie te werken aan een “tweede kans”. De “excuses” die Otten omstreeks 28 april 2019 deed en zijn belofte om vanuit de Eerste Kamer te werken aan herstel van vertrouwen, blijken niets waard.

Willens en wetens heeft hij geprobeerd te frauderen met belastinggeld. Na 28 april heeft hij zich zodanig opgesteld dat de afwikkeling van de jaarrekening van FVD (International) werd gefrustreerd.

Hij heeft niet geholpen bij het leveren van de benodigde informatie van de jaarrekening. Hij toonde in de afwikkeling van deze zaak een gebrek aan integriteit. Hij heeft geen acceptabele verklaring gegeven voor het overmaken van geld aan zijn minnares. Hij heeft geen verklaring gegeven voor het ontbreken van kasgelden.

Dit alles maakt de positie van de heer Otten als actief volksvertegenwoordiger namens Forum voor Democratie ongeloofwaardig en onhoudbaar. Door zijn handelen heeft hij FVD op een zodanig onredelijke wijze benadeeld, dat van de partij redelijkerwijs niet gevergd kan worden het lidmaatschap te laten voortduren. Conform artikel 14 van de Statuten zet het bestuur de procedure in gang om zijn partijlidmaatschap op te zeggen.